

MUA-lehden tarpeesta synnytetty MUA-yhdistys

Aloitin vuonna 1996 erikoistutkijana Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskuksessa. Hyvin tuntemani professori Hannu Katajamäki onnistui houkuttelemaan minut Maaseudun uusi aika -lehden päätoimittajaksi vuonna 1998. Olin siinä tehtävässä kolmivuotiskauden 2000 asti. Samalla tulin luoneeksi lehden päätoimittakaudesta vuotta aiempaa pidemmän.

Vuonna 1993 perustettua lehteä tehtiin projektimuodossa ja yhteisöllisessä hengessä. Lehti oli tavallaan hanke, sillä joka vuosi siihen haettiin rahoitus Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmältä (YTR). Eero Uusitalo piti lehteä tärkeänä, ja hänen myötävaikutuksellaan rahoitus alkuvuosina myös saatiin. Hannu oli kutsunut lehden tekemiseen Rauno Kaikkosen. Alkuvuosina Rauno tarjosi lähes päätoimiset toimitussihteerin palvelut lehdelle Sulkakynä-yhtiönsä kautta. Vuodesta 1994 lähtien lehdellä oli ollut myös 15-henkinen toimitusneuvosto, johon kuului tunnettuja maaseutututkijoita.

Lehtihankkeen hakijana oli kulloinkin se maaseutututkimuksen kentässä toimiva organisaatio, jossa ”päätoimittaja” toimi. Hannun aikana taustaorganisaationa oli Vaasan yliopiston tutkimuslaitos. Hanke siis siirtyi myötäni Vaasasta Helsingin yliopiston Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskukselle Mikkeliin.

Tehtävä oli tietysti nuorelle maaseutututkijalle mieluisa. Tunsin olevani vastuussa koko alan kannalta tärkeän foorumin kehittamisestä. Toimitusneuvostosta huolimatta lehden tekeminen oli tuolloin pitkälti juuri kulloisenkin päätoimittajan ideoiden ja näkemyksen varassa. Kirjoitin ensimmäisen pääkirjoituksen ”Tietomaaseutujen syrjässä kiinni” numeroon 1/1998 varmana siitä, että lehdellä on edessään tärkeä viestintätehtävä: pitää osaltaan maaseutu mukana tietoyhteiskuntakehityksessä. Aloitimme heti lehden verkkosivujen suunnittelun yhdessä Rauno Kaikkosen kanssa. Raunon taiteellisen näkemyksen mukaan toteutetut lehden omat nettisivut julkaistiin vuonna 1998.

Tehdessäni ensimmäistä rahoitushakemusta YTR:lle lehden toimittamiseksi ja julkaisemiseksi ymmärsin, ettei asetelma ollut täysin toivottu, vaikka rahoitus sinänsä olikin tärkeä asia. Vakavasti otettava tieteellinen lehti ei pidemmän päälle voisi olla vain hanke. Lehdeltä puuttuivat lähes kaikki akateemisen lehden institutionaaliset piirteet. Lehdellä oli toki tukenaan melko laaja toimitusneuvosto, kuten myös laajempi yhteisö lehden taustalla. Maaseutututkijoiksi identifioitui ihmisiä eri yliopistoista ja kentällä maaseudun kehittäjien joukko oli kasvamassa. Lehden artikkeleita ei kuitenkaan vielä tuolloin vertaisarvioitu.

Lehdeltä puuttui vastuullinen kustantaja, eli maaseutututkimuksen ja maaseutupolitiikan asiantuntemuksen omaava taho, joka voisi olla lehden ”omistaja”. Asetelmahan oli se, että hanke pohjainen toiminta loi riippuvuussuhteen rahoittajaan. Pidin tätä isona ongelmana. Mietin mahdollista tilannetta, jossa lehteen kirjoittava tutkija esittäisi kovaa kritiikkiä ministeriötä tai rahoittajaa kohtaan. Voisiko YTR vaatia minua olemaan julkaisematta kirjoitusta ja pahimmillaan uhata rahoituksen lopettamisella?

Kenen on vastuu?

Itseänikin ajatellen siis pohdin asetelmaa juuri päätoimittajan näkökulmasta. Mietin myös sitä, kuka voisi erottaa päätoimittajan epäluottamukseen vedoten? En keksinyt tällaista tahoja. En myöskään pitänyt toivottavana sitä, että olisi mahdollista syntyä tilanne, jossa rahoittaja vaatisi päätoimittajan vaihtamista tai jopa puuttuisi päätoimittajan valintaan. Tämä oli tietysti osaltani mielikuvaharjoitusta, käytännössä mitään tällaista epäluottamuksen ilmaapiiriä ei ollut, vaikka välillä oli tiukkaakin sanailua tutkijoiden ja ministeriön virkamiesten, lähinnä Eeron kanssa.

Lehdelle oli siis nimetty päätoimittaja, mutta hänellä ei ollut virallista taustayhteisöä, joka voisi asettaa hänet tai arvioida hänen toimintaansa. Olin kyllä Helsingin yliopiston palveluksessa, mutta katsoin, ettei työnantajallani voi olla tällaista roolia liittyen tehtävääni päätoimittajana. Päätoimittajan valintaprosessi oli ollut hyvin epämuodollinen, käytännössä edellinen päätoimittaja valitsi uuden. Näin ei voisi jatkaa.

Tämän pohdinnan myötä, eli vuoden 1998 aikana päädyin siihen, että lehden uskottavuuden ja riippumattoman toiminnan takaamiseksi on perustettava yhdistys, joka ottaa tehtäväkseen lehden kustantamisen, hakee siihen rahoituksen sekä valitsee lehdelle päätoimittajan, joka nauttii yhdistyksen hallituksen luottamusta. Samalla lehdelle tulisi perustaa suppeampi, toimintakykyinen toimituskuunta, joka keskustelee lehden linjakysymyksistä ja toimii päätoimittajan tukena.

Siitä käynnistyi puhelinoittokierros kollegoille. Esittelin ajatusta heille ja kuulostelin

kantoja. Sain aloitteelle pääosin vihreätä valoa. Aloitin valmistelut yhdistyksen perustamiseksi ja perustavan kokouksen koolle kutsumiseksi. Keskeisin asiasta varsinkin Joensuun yliopiston väen kuten Pertti Rannikon kanssa. Halusin kuulla erityisesti hänen kantansa. Olihan Pertti kollegoineen ollut aloitteellinen aikoinaan lehden perustamisessa. Oli tärkeätä, että Pertti kannatti ajatusta, hän taisi todeta asiaa pohditun myös joensuulaisten maaseutututkijoiden piirissä.

Soitin myös Ero Uusitalolle. Hän ei ajatusta täysin tyrmännyt, mutta uuden yhdistyksen perustamista Ero piti turhana. Hän ehdotti, että yritäisimme herättää henkiin hänen ja muiden ”esi-maaseutupolitiikan pioneerien” 1978 perustamaa Maaseudun suunnitteluseuraa (MSS). Vaikka hän oli ollut kyseisen seuran sihteeri, Ero ei tiennyt tarkalleen, oliko kyseistä seuraa virallisesti enää tuolloin olemassa. Toiminta oli 1980-luvun lopulla nimittäin hiipunut melko lailla näkymättömiin ja aika pienen piirin sisään. Sippolan (2015) mukaan MSS:lla oli maksavia jäseniä parhaimmillaan noin 50. Maaseudun suunnitteluseura oli kuitenkin lakautettu jo vuonna 1989.

En ollut kuullut kyseisen seuran toiminnasta mitään, vaikka tiesin, että sellainen on ollut olemassa. Kyseisen seuran merkityksestä maaseutupolitiikan synnyssä on kirjoittanut Eeron lisäksi Leo Granberg, joka oli myös aikoinaan MSS:n toiminnassa mukana. Matti Sippola (2015) mainitsee myös vuonna 1972 perustetun Haja-asutusalueiden suunnitteluseuran, jonka seuraaja puolestaan tuo suunnitteluseura oli. Myös Sippola on ihmetellyt, miksi uutta seuraa ei voisi rakentaa vanhan pohjalle (emt.). Ehkä selityksenä on jonkinlainen sukupolvikatkos, joka tässä konkretisoitui. Vanhan ja lopetetun seuran henkiin herättäminen ei meitä nuoremman polven tutkijoita lainkaan innostanut, uuden seuran perustaminen kylläkin.

Yhdistys perustetaan Ilomantsissa

Näillä ajatuksin Maaseudun uusi aika -yhdistys siten perustettiin Pohjois-Karjalan Ilomantsissa 20. elokuuta 1999. Kokous oli hyvähenkinen ja innostunut. Seuran toiminnan käynnistävään, niin sanottuun toimeenpanevaan hallitukseen valittiin

Liisa Häme, Pekka Jokinen, Hannu Katajamäki, Mikko Kumpulainen, Lauri Kuukasjärvi, Risto Matti Niemi ja Pertti Rannikko. Koska olin jo valmisteluvaiheissa, minut valittiin väliaikaisen hallituksen puheenjohtajaksi ja sihteeriksi puolestaan Tuija Mononen. Päätehtävämme oli valmistella säännöt ja kutsua koolle kokous, jossa valittaisiin varsinainen hallitus ja päätettäisiin toimintasuunnitelmasta.

Järjestäytymiskokous oli Mikkelissä 21.10.1999. Kokouksessa hyväksyttiin yhdistyksen säännöt. Puheenjohtajaksi valittiin Pirjo Siiskonen ja sihteeriksi Tuija Mononen. Ensimmäisen hallituksen jäseniksi tuli tuttuja nimiä: Liisa Häme, Pentti Malinen, Petri Kahila ja Matti Lehtonen. Yhdistyksen tarkoituksena oli maaseutututkimuksen edistäminen sekä maaseutupolitiikkaa ja maaseudun kehittämistä koskevan keskustelun ylläpitäminen. Yhdistysrekisteriin yhdistys saatiin merkittyä keväällä 2000. Vuoden lopussa yhdistyksellä oli jo 161 jäsentä. Lehdellä puolestaan oli tuolloin noin 500 tilaajaa.

Perustamisvuonna, eli 1999 yhdistys teki ensimmäisen oman Moniääninen maaseutupolitiikka -nimisen hakemuksensa YTR:lle. Siinä luvattiin rakentaa uutta maaseutupolitiikkaa lehden, netin, asiantuntijaverkoston, kylien ja seminaarien kautta. Yhdistyksen perustamisen myötä toiminta ja vuorovaikutuksen muodot monipuolistuivat. Lehti sai näin yhdistyksestä ja sen verkostomaisesta taustayhteisöstä aiempaa kestävämmän tuen.

Itse jatkoin lehden päätoimittajana 2000 asti ja sitten toimitusneuvostossa aina vuoteen 2008 asti. Pirjon jälkeen otin seuran puheenjohtajan tehtävän vastaan ja toimin siinä 2003–2007 välisen ajan. Tuossa tehtävässä tärkein tavoitteeni oli saada sekä yhdistyksen että lehden talous tasapainoon, vakauttaa toiminta ja kehittää sitä kestäväan suuntaan.

Lähteet:

Sippola, Matti 2015. Mitä oli ennen MUA. MUA-lehti 1. 57–60.

Verkossa: <http://www.mua-lehti.fi/sippola/>